

1° C'est la fierté de la fonction, non pas cette fierté imprudente, forme d'etroitesse d'esprit, qui n'estime rien en dehors de soi, mais cette conscience de remplir une mission utile pour tous. C'est la conscience de faire acte de patriotisme non pas sous celle forme heureusement nécessaire seulement dans des périodes exceptionnelles, mais sous une forme journalière et également utile.

2° C'est la véritable compétence. Elle consiste non seulement à connaître son service journalier, ce qui est au bout de peu d'années le lot de presque tous, mais à comprendre le rôle de son service dans l'ensemble des services dans l'activité nationale pour le faire servir au bien de l'ensemble. Un fonctionnaire n'est qu'un musicien dans un immense orchestre et le meilleur coup d'archet doit s'adapter à un ensemble. Ainsi il comprendra mieux les services qu'il peut rendre à la collectivité. Il comprendra comment il peut s'éloigner de la routine, du maintien de formes et d'habitudes désuètes.

3° Il cherchera à développer en lui cette force morale consistant à de désirer dans l'ordre et l'amabilité, le bien du service. Le statut lui rendra cette mission plus facile. Et de cette façon les associations de fonctionnaires, comme cela est arrivé parfois, ne seront pas seulement des associations pour la tranquille carrière des fonctionnaires, mais des sortes de groupes pour développer le sens professionnel, le désir de bien faire. S'encadrant ainsi dans des idées plus hautes, les désirs des fonctionnaires de rendre leur carrière plus sûre, de s'associer ne seront qu'un moyen de mieux servir. En même temps qu'elles assureront au fonctionnaire l'estime publique, la sympathie pour de justes réclamations, elles feront de lui le meilleur serviteur de la patrie.

Právní povaha okres. osvětových sborů.

Dr. A. Gloss

Podle zákona o organizaci lidových kursů občanské výchovy ze dne 7. února 1919 č. 67 sb. z. a n. vytvoří se v každém okrese osvětový sbor okresní; základní zásady těchto sborů upravuje čl. 2, ve sboru zasedají po jednom kvalifikovaném

zástupci politických stran v okrese zastoupených, po zástupci samosprávných těles, okresní školní rady, zástupci nejvýznačnějších spolků, obírajících se činnosti vzdělávací a mimo to lze přibrati odborné znalce lidových chovy. Ovšem nejsou ani politické strany ani vzdělávací spolky povinny vysílati zástupce aniž kdo, jsa kooptován, je nuten funkci přijati. Okresní osvětové sbory obstarávají veřejnou osvětovou péči, tvořící část správy veřejné. Jaká je vlastně právní povaha o. o. s., není v zákoně řešeno.

Okresní osvětové sbory nejsou ovšem spolky a neřídí se předpisy spolkového zákona, ač jinak jejich vnitřní organizace se neliší nijak od soukromých spolků, na př. vzdělávacích; nejsou také pouhými poradnými sbory veřejných úřadů a nejsou také úřady veřejnými ani komisemi pro určitý účel sestavenými. Účel okresních osvětových sborů určuje zákon a zvláště instrukce ministerstva školství a národní osvěty ze dne 22. dubna 1919 č. 13878; instrukce má celkem ráz stanov soukromých spolků vzdělávacích. O. o. s. nemají imperium a nejsou vyzbrojeny mocí donucovací, organizace, správa a dohled dle čl. 4. cit. zák. náleží ministerstvu školství a národní osvěty (lidových chovně oddělení).

Náklad, spojený se sledováním účele, hradí se z příspěvků měst, obcí, okresní resp. župní samosprávy a ze subvencí státních, o. o. s. nemají práva vybírat veřejné dávky, jinak spravují své záležitosti samosprávně; o. o. s. jsou podniky, subvencované ze státních a veřejných prostředků, o. o. s. rozvrhuje také příspěvky státní a veřejných korporací jednotlivým osvětovým spolkům a místním sborům osvětovým, záležitosti své spravuje ve sboru delegátů a ve výboru pořadatelském; ustavující schůzi svolává předseda okresní školní rady.

Organisační, právní a finanční otázky i kontrola zvláště po stránce finanční, nejsou stručným zákonem podrobně upraveny, stejně není upravena zodpovědnost vedoucích funkcionářů a poměr těchto sborů k úřadům veřejným (pouze instrukce praví, že pořadatelský výbor je za svou činnost odpovědný valné schůzi delegátů).

Struktura o. o. s., jak je dána zákonem a instrukcemi, nedovoluje snad považovat o. o. s. za osoby právnické, zejména za korporaci veřejnou, zákon sám je za takové neprohlašuje, nelze zde mluvit o jednotě více osob, spojených k pospolitému účelu a též ne, že vůle členů jest směrodatnou pro právní

bytí i činění korporace (Dr. Mayr - Dr. Dominik: Soudstava občanského práva str. 89).

Tyto sbory rázu dobrovolného (nelze nikoho nutit, aby přijal funkci!) jsou vyvolány v život a organizovaný zákonem, aby pomohly plnit úkoly veřejné osvětové péče, avšak není v zákoně uvedeno, že tyto sbory jsou vůči státu povinny plnit své účely a že povinnost ta je vynutitelná.

Je nepochybno, že mezi o. o. s. a na př. mezi různými svazy stavovskými, které počítáme mezi právnické osoby, je jistá podobnost (na př. obchodní komory, které kromě jiných úkolů poradních a správních pořádají výstavy, tržnice, odborné přednášky, rozmanité cvičebné kurzy, jsou to ovšem v prvé řadě organizace stavovské).

Praktické potřebě se snad vyhoví, posuzujeme-li o. o. s. jako veřejné korporace samosprávné, ovšem ze zákona samého to neplyne, spíše jsou o. o. s. jakási veřejná sdružení, neboť nelze je považovat za pouhé pomocné orgány veřejné správy a také nelze mluviti o jméní účelovém, za něž by bylo snad lze považovati subvence z prostředků veřejných poskytované.

Pořádá-li na př. o. o. s. nějaký podnik lidových chovných snad s velikou ztrátou, octne-li se ve vážné finanční krizi, kdo ručí a které jméní ručí? Může okresní osvětový sbor jako takový být zapsán za knihovního vlastníka v pozemkové knize, dopustí-li se pokladník o. o. s. zpronevěry, jedná se o zpronevěru úřední? Nepochybno je, že jméní, které okresní osvětový sbor spravuje, a to i příbytek získaný podniky jimi pořádanými, je jméní veřejné, lze funkcionáře okresního osvětového sboru, zejména členy pořadatelského výboru považovat za úředníky v smyslu § 101 tr. z.? Jednatel jest i okresním důvěrníkem ministerstva školství a národní osvěty.

Je nepochybno, že okresní osvětový sbor se může prostě rozejít aneb rozpadnout, poněvadž žádný člen o. o. s. není povinen fukci přijati ani ji podržeti po celé funkční období, jedná se o neplacené, čestné funkce, jak takové funkce v době, kdy se volá po demokratisaci správy veřejné aneb po účastenství ve správě třeba soukromých podniků (závodní výbory) jsou vždy hojnější.

Nelze také z čl. 2 (k tomu cíli zřizují se...) dovozovat, že tyto sbory jsou obligatorní, poněvadž není zákonná povinnost funkci čestnou a bezplatnou přijati a je možno, že sbor vůbec se nezřídí aneb nevyvijí vůbec žádnou činnost a se prostě rozpadne.

Okresní osvětové sbory vyvolávají v život i nákladnější podniky (vydávají na př. lidových chovných periodické tisky, obírají se i činností nakladatelskou a p.) a vyvíjejí i jinak činnost, spojenou se značným nákladem finančním a již proto je přesnější úprava těchto nových veřejnoprávních útvarů nezbytná (na př. otázka osvobození od kolků a poplatků, poštovného a p.). I kdyby zákon je prohlásil za veřejné korporace samosprávné, přece jen pro zvláštní jich povahu a organisaci by bylo třeba zvláštních ustanovení a to i proto, že o. o. s. spravují jmení veřejné, tak že mají i stát a jiné veřejné korporace i poplatníci zájem, by veřejného jména užilo se účelně. Nelze počítati pouze s lidmi ideálně založenými, kautelární předpisy jistě neuškodi věci, vždyť takové kautelární předpisy právě pro obor hospodaření veřejných korporací (na př. obcí) za republiky byly již častěji pojaty do zákonů.

PRAKTICKÉ PŘÍPADY.

Příspěvek k § 7. obč. z. Použití práva přirozeného.

Žaloba Antonína Z. proti Kateřině P. se žádostí, aby trhová smlouva ze 4. prosince 1919, uzavřená mezi žalobcem, jako prodávajícím, a žalovanou, jako kupující, ohledně dílce stav. parcely čk. 7-2 v T. ve výměře 50 m² za trhovou cenu 100 Kč, byla prohlášena neplatnou a žalovaná uznána povinnou dílec ten žalobci vrátiti — byla rozsudkem okresního soudu zamítnuta.

Rozsudkem zemského civilního soudu v Praze čj. Bc I 152-21/11 byl rozsudek tento k odvolání žalobcovu změněn, smlouva trhová prohlášena neplatnou a žalovaná uznána povinnou koupený dílec pozemku žalobci vrátiti a svoliti k tomu, aby byl z nynější vložky odepsán a připsán do vložky původní jako vlastnictví žalobcovovo, to vše do 14 dnů pod exekucí.

K dovolání žalované uznal nejvyšší soud právem: Dovolání se nevyhovuje, naříkaný rozsudek odvolacího soudu doplňuje se však v odstavci 2. v ten rozum, že povinnost žalované v odstavci tom uložená stihá ji jen proti tomu, že žalobce jí vrátí všechno, co z kupní smlouvy ze dne 4. prosince 1919 přijal, zejména kupní cenu 100 Kč, a svolí k výmazu všech služebností, jež byly na základě smlouvy té na domku čp. 34 v T., jako statek služebný, ve prospěch domku čp. 33. tamže, jako statku parujícího, vloženy.